

PROFESIJAS STANDARTS
LAUKSAIMNIECĪBA

BIŠKOPJA
PROFESIONĀLĀS KVALIFIKĀCIJAS PRASĪBAS

1. Profesionālās kvalifikācijas nosaukums, kvalifikācijas līmenis, prasības izglītībai	
Biškopis	Kvalifikācijas līmenis: Ceturtais profesionālās kvalifikācijas līmenis (4. PKL)
	Prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību: Specifisku prasību nav.
2. Profesionālās kvalifikācijas daļas un profesionālās kvalifikācijas prasības attiecībā uz specializāciju un saistītu profesionālo kvalifikāciju	
Prasības attiecībā uz darba tīrgū atpazīstamu kvalifikācijas daļu: Nav	
Profesionālās kvalifikācijas specializācijas: Nav	
Saistītās profesionālās kvalifikācijas, kvalifikācijas līmenis: Nav	
3. Profesionālās darbības pienākumu un uzdevumu kopsavilkums	
Biškopis veic pilna tehnoloģiskā cikla darbus bišu dravā, nodrošina bišu saimēm labvēlīgus attīstības apstākļus, veic pasākumus bišu saimju profilaksei un ārstēšanai, ierobežo varrozi, organizē primāro ražošanu, iegūst biškopības produkciju un veic tās pirmapstrādi, pārstrādi un realizāciju. Profesionālās darbības pamatuzdevumu veikšanai biškopim ir nepieciešama B kategorijas vadītāja apliecība. Biškopis strādā uzņēmumā kā algots darbinieks vai kā pašnodarbināta persona, vai individuālais komersants. Biškopja pienākumi un uzdevumi: 3.1. Dravošana pavasarī un rudenī.: 3.1.1. Veikt pavasara darbus dravā. 3.1.2. Nodrošināt bišu saimēm labvēlīgus attīstības apstākļus bezienesuma periodā. 3.1.3. Veikt pasākumus bišu slimību profilaksei un ārstēšanai. 3.1.4. Veikt varrozes (<i>varroa destructor</i>) ierobežošanas pasākumus. 3.1.5. Sagatavot bišu saimes ziemas periodam. 3.2. Dravošana bišu saimju produktīvajā posmā:	

- 3.2.1. Veikt bišu saimju paplašināšanu produktīvajā periodā.
- 3.2.2. Pielietot dravošanas metodes biškopības produktu iegūšanai.
- 3.2.3. Pavairot bišu saimes.
- 3.3. Ārpusdravas darbu veikšana.
 - 3.3.1. Plānot un nodrošināt darbus un resursus biškopības uzņēmumā.
 - 3.3.2. Nodrošināt augu apputeksnēšanu un bišu saimes ar barības bāzi.
 - 3.3.3. Sagatavot un realizēt saražoto biškopības produkciju atbilstoši tirgus pieprasījumam.
 - 3.3.4. Sagatavot ražošanas dokumentāciju.
- 3.4. Profesionālās darbības pienākumu un uzdevumu izpildei nepieciešamā vispārējā kompetence:
 - 3.4.1. Atbilstoši 4. sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar valsts valodas lietošanu.
 - 3.4.2. Atbilstoši 4. sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar daudzvalodu kompetenci.
 - 3.4.3. Atbilstoši 4. sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar matemātiskās kompetences un kompetences dabaszinātnēs, tehnoloģijās un inženierzinātnēs lietošanu.
 - 3.4.4. Atbilstoši 4. sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar drošu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošanu.
 - 3.4.5. Atbilstoši 4. sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar uzņēmējdarbības principiem.
 - 3.4.6. Atbilstoši 4. sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar pilsoniskumu un sociālajiem jautājumiem.
 - 3.4.7. Atbilstoši 4. sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar darba tiesību, darba aizsardzības, vides aizsardzības, ugunsdrošības un civilās aizsardzības jautājumu risināšanu.
 - 3.4.8. Turpināt tālāku izglītību un pilnveidošanos.

4. Profesionālās darbības pienākumu un uzdevumu izpildei nepieciešamā PROFESIONĀLĀ kompetence					
Nr.p.k.	Uzdevumi	Prasmes	Profesionālās zināšanas	Kompetence (kvalifikācijas līmenis)	
4.1. Dravošana pavasarī un rudenī.					
4.1.1.	Veikt pavasara darbus dravā.	Sagatavot dravas teritoriju sezonai.	Dravas novietnes, tās veidi un izvietojanas pamatprincipi. Agroekoloģisko faktoru ietekme uz dravas novietnes iekārtošanu. Dravas revīzija. Mikroklimats stropā. Botānikas pamati. Ceļojošās dravniecības pamatprincipi. Bišu labturība. Biškopības inventārs - veidi, raksturojums, lietošanas noteikumi.	Spēja veikt pavasara darbus dravā, nodrošinot bišu saimēm atbilstošu mikroklimatu un pietiekamu barības bāzi.	LKI 4.līmenis
		Nodrošināt dravas novietnes iekārtošanu atbilstoši labas prakses priekšnosacījumiem.			
		Veikt dravas revīziju.			
		Nodrošināt bišu saimēm atbilstošu mikroklimatu.			
		Izvēlēties produktīvu dravas novietni.			
		Veikt pasākumus bišu barības bāzes nodrošināšanai.			
		Sagatavot bišu saimes un veikt to pārvešanu uz pagaidu novietnēm.			
		Izvietot bišu saimes novietnē un apkopt pēc pārvešanas.			
		Izvērtēt dravas novietnes ienesumu un stāvokli pēc pārvešanas.			
4.1.2.	Nodrošināt bišu saimēm labvēlīgus attīstības apstākļus bezienesuma periodā.	Nodrošināt bites ar kvalitatīvu barību.	Medus bites, trana un bišu mātes ķermeņa uzbūve. Bišu saimes un ligzdas skaidrojums. Bišu fizioloģija. Bišu saimes bioloģija.	Spēja nodrošināt bišu saimēm labvēlīgus attīstības apstākļus bezienesuma periodā.	LKI 4.līmenis
		Stimulēt bišu saimes.			
		Izlīdzināt bišu saimju spēku.			
		Pārcelt saimes tīros stropos.			

		Veikt bišu māšu izvērtēšanu, nepieciešamības gadījumā tās nomainīt vai apvienot saimes. Neproduktīvo bišu māšu nomaiņa ar pārziemojušajām rezerves mātēm. Veikt bišu saimju ligzdu paplašināšanu. Veikt stropu kopšanas darbus, dezinfekciju.	Bišu attīstības stadijas. Bišu barības veidi. Bišu barības kvalitātes rādītāji. Bišu piebarošana. Bišu saimes vitalitāte. Bišu mātes nozīme. Bišu māšu nomaiņa. Rezerves māšu nozīme un uzglabāšana. Stropu tipi un konstrukcijas. Dezinfekcijas un tīršanas līdzekļu veidi un pielietošana stropu kopšanai.		
4.1.3.	Veikt pasākumus bišu slimību profilaksei un ārstēšanai.	Novērtēt bišu saimju veselību un vajadzības gadījumā ņemt paraugus bišu slimību diagnostikai. Nosūtīt ņemtus paraugus uz veterināro laboratoriju. Veikt profilaktiskos pasākumus bišu slimību ierobežošanai. Veikt bišu slimību ārstēšanu atbilstoši diagnozei.	Bišu slimību pazīmes. Paraugu ņemšanas metodes, bišu slimību diagnostikai. Bišu slimību ierobežošanas pasākumi. Bišu infekcijas slimības un to ierobežošanas pasākumi. Bišu invāzijas slimības un to ierobežošanas pasākumi. Bišu nelipīgās slimības un to ierobežošanas pasākumi. Bišu kaitēkļi un ienaidnieki un to ierobežošanas pasākumi.	Spēja veikt regulārus pasākumus bišu slimību profilaksei un ārstēšanai.	LKI 4.līmenis
4.1.4.	Veikt varrozes (<i>varroa destructor</i>) ierobežošanas pasākumus.	Noteikt varras ērcu invāzijas līmeni saimē. Izvēlēties efektīvāko ierobežošanas metodi atbilstoši dravošanas sistēmai. Veikt varras ērcu ierobežošanas pasākumus.	Varrozes invāzijas līmeņa noteikšanas metodes. Varras ērcu ierobežošanas paņēmieni. Aprīkojums varras ērcu ierobežošanai. Bioloģiskie un konvencionālie varras	Spēja veikt efektīvus varrozes ierobežošanas pasākumus atbilstoši saimniekošanas sistēmai.	LKI 4.līmenis

		Izvēlēties ķīmiskos vai bioloģiskos varras ērcu ierobežošanas līdzekļus un ievērot to uzglabāšanas nosacījums.	ērcu ierobežošanas līdzekļi un metodes. Preparātu uzglabāšanas nosacījumi. Ķīmisko vai bioloģisko ērcu ierobežošanas līdzekļu marķējums. Varras ērcu ierobežošanas paškontroles sistēma.		
		Lietot varras ērcu ierobežojošos līdzekļus atbilstoši bišu masai stropā.		Spēja pieņemt lēmumu par izmantoto metožu un/vai līdzekļu maiņu, pamatojoties uz monitoringa rezultātiem	LKI 4.līmenis
		Veikt varrozes invāzijas monitoringu.			
		Pieņemt lēmumu par izmantoto metožu un/vai līdzekļu maiņu.			
		Veikt varras ērcu ierobežošanas paškontroles pierakstus.			
4.1.5.	Sagatavot bišu saimes ziemas periodam.	Sašaurināt bišu saimes ligzdu un sakārtot bišu saimes ziemai.	Bišu saimes pārziemošanas priekšnosacījumi. Bišu saimes stimulēšanas paņēmieni. Bišu saimju siltināšanas metodes. Bišu saimju ziemināšanas vietu izvēles principi.	Spēja ieziemot veselas un spēcīgas bišu saimes nākošajai biškopības sezonai.	LKI 4.līmenis
		Veikt rudens revīziju bišu saimju ligzdās.			
		Veikt pretērcu apstrādi.			
		Saaudzēt ziemojošās bites.			
		Novērtēt barības krājumu kvalitāti un daudzumu pirms un pēc piebarošanas.			
		Papildināt barības krājumus ziemošanai konvencionālajā un bioloģiskajā biškopībā.			
		Ieziemot bišu saimi.			
		Veikt bišu saimju uzraudzību ziemā.			
4.2. Dravošana bišu saimju produktīvajā posmā.					
4.2.1.	Veikt bišu saimju paplašināšanu produktīvajā periodā.	Novērtēt saimes gatavību un ārējo apstākļu atbilstību ligzdas paplašināšanai.	Bišu saimes spēks. Bišu saimes ligzdas struktūra un uzbūve.	Spēja novērtēt saimes gatavību un ārējo apstākļu atbilstību un veikt bišu saimes otrreizējo paplašināšanu produktīvajā periodā.	LKI 4.līmenis
		Paplašināt bišu ligzdu.			

		Uzlikt medus telpu un/vai otro korpusu.	Stropa uzbūves pamatelementi.		
		Veikt daļēju vai pilnīgu bišu ligzdas rāmju nomaiņu.	Rāmju nomaiņas nosacījumi. Gaisa cirkulācija stropā. Ienesuma izmantošanas veidi. Proteīna bāzes nodrošināšana bitēm. Šķirsietu izmantošana.		
4.2.2.	Pielietot dravošanas metodes biškopības produktu iegūšanai.	Vākt ziedputekšņus.	Biškopības produktu veidi.	Spēja pielietot dravošanas metodes biškopības produktu iegūšanai.	LKI 4.līmenis
		Sagatavot bišu saimes medus ražošanai, noņemt medus rāmjus.	Biškopības produktu ieguves metodes, aprīkojums un iekārtas. Medus noņemšanas veidi.	Spēja veikt biškopības produktu pirmapstrādi.	LKI 4.līmenis
		Atvākot medus rāmjus un sviest medu.	Medus sensorā vērtēšana. Šūnu atvākošanas veidi.	Spēja veikt biškopības produktu pārstrādi.	LKI 4.līmenis
		Spiest medus šūnas.	Medus sviešanas nosacījumi.	Spēja uzglabāt biškopības produktus atbilstoši kvalitātes prasībām.	LKI 4.līmenis
		Iegūt monofloro medu.	Viršu medus spiešanas paņēmieni.		
		Iegūt bišu maizi.	Biškopības produktu kvalitātes rādītāji.		
		Iegūt propolisu.	Biškopības produktu ražošana.		
		Ievākt bišu māšu peru pieniņu.	Biškopības produktu pirmapstrādes un pārstrādes tehnoloģijas.		
		Sašķirot vaska izejvielas vaska ražošanai.	Biškopības produktu uzglabāšanas veidi un prasības.		
		Veikt biškopības produktu pirmapstrādi.	Dravošanas metodes vaska produkcijas palielināšanai, vaska aprīte dravošanā.		
		Veikt biškopības produktu pārstrādi.	Higiēnas prasības biškopības produktu ražošanas un uzglabāšanas telpās.		
		Uzglabāt biškopības produktus.	Digitālie rīki nozarē, t.sk., viedie bišu stropa svāri.		
		Nodrošināt telpu un inventāra uzturēšanu atbilstoši higiēnas prasībām.			

		Izmantot digitālos rīkus bišu saimes ienesuma vai bada izvērtēšanai.			
4.2.3.	Pavairot bišu saimes.	Novērtēt bišu saimes pavairošanas iespējas.	Bišu saimju pavairošanas metodes. Bišu māšu audzēšana.	Spēja izveidot dzīvotspējīgas, produktīvas bišu saimes.	LKI 4.līmenis
		Ierobežot spietošanu.	Bišu māšu vērtēšanas kritēriji.	Spēja nodrošināt saimi ar kvalitatīvu bišu māti.	LKI 4.līmenis
		Veidot saimju atdaleņus.	Bišu māšu pievienošanas metodes. Atdaleņu veidošanas pamatprincipi.		
		Kopt saimju atdaleņus.	Bišu saimju spēka izlīdzināšanas metodes.		
		Apvienot saimes.	Spieta saņemšanas metodes, piederumi.		
		Audzēt un pievienot bišu mātes saimei.			
		Saņemt un izmantot spietu.			
4.3. Ārpusdravas darbu veikšana.					
4.3.1.	Plānot un nodrošināt darbus un resursus biškopības uzņēmumā.	Plānot nepieciešamos resursus.	Resursu veidi.	Spēja racionāli plānot un nodrošināt nepieciešamos resursus biškopības ikdienas darbu veikšanai atbilstoši saimniekošanas veidam.	LKI 4.līmenis
		Plānot veicamos ikdienas darbus, balstoties uz revīzijas rezultātiem, atbilstoši sezonai.	Resursu uzskaites metodes un rīki. Ilgtspējīga resursu izmantošana. Augkopības pamati nektāraugu audzēšanai.		
		Nodrošināt nepieciešamos resursus.	Saimniekošanas metodes. Darāmie darbi un darba plānošanas pamatprincipi. Darbu plāna sastādīšana, balstoties uz revīziju rezultātiem. Materiālu un inventāra pielietojums, un tehnikas darba ražīgums. Nepieciešamo izejvielu un materiālu izlietojums. Resursu nodrošināšanas veidi.		

			Atkritumu, t.sk. nolietotā inventāra, apsaimniekošanas veidi.		
4.3.2.	Nodrošināt augu apputeksnēšanu un bišu saimes ar barības bāzi.	Izveidot bišu barības ienesuma plānu.	Nektāraugi, to ziedēšanas laiks.	Spēja nodrošināt augu apputeksnēšanu un bišu saimes ar optimālu barības bāzi.	LKI 4.līmenis
		Izvēlēties dravas novietnes vietu atbilstoši nektāraugu nodrošinājumam to ziedēšanas laikā.	Putekšņdevējaugi, to ziedēšanas laiks.		
		Veikt ienesuma gaitas kontroli un uzskaiti.	Produktīvā lidojuma rādītājs.		
		Plānot monoflorā medus ieguvu.	Ienesuma gaitas kontroles un uzskaites metodes.		
		Sastādīt dravas novietnes medus bilanci.	Bišu barības bāzes uzlabošanas pasākumi.		
		Veikt bišu barības bāzes uzlabošanas pasākumus.	Apputeksnēšanas pakalpojumu iespējas.		
		Plānot apputeksnēšanas darbu.	Ekoloģisko pakalpojumu ietekme uz apkārtējo vidi.		
4.3.3.	Sagatavot un realizēt saražoto biškopības produkciju atbilstoši tirgus pieprasījumam.	Izstrādāt paškontroles sistēmu.	Kvalitātes sistēmu veidi un prasības.	Spēja sagatavot un realizēt biškopības produkciju atbilstoši tirgus pieprasījumam.	LKI 4.līmenis
		Sagatavot fasēšanas un medus sviešanas telpas atbilstoši normatīvo aktu prasībām	Biškopības produktu ražošanas uzņēmumu iedalījums.		
		Marķēt produktus atbilstoši produkta veidam, partijai.	Minimālās higiēnas prasības biškopības produktu ražošanā (HACCP), Biškopības produktu marķēšana.		
		Dokumentēt saražoto, safasēto, realizēto produktu apjomus, t.sk. elektroniski vai digitāli.	Saražoto, safasēto, realizēto produktu apjomu uzskaitē.		
		Izvērtēt biškopības produkcijas pieprasījumu.	Biškopības produkcijas pieprasījuma izvērtēšanas kritēriji.		
		Realizēt biškopības produkciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām.			
4.3.4.	Sagatavot ražošanas dokumentāciju.	Iekārtot un pildīt dravas žurnālu vai saimju uzskaites kartītes.	Dravas žurnāla, t.sk. elektroniskā, aizpildīšanas pamatprincipi.	Spēja sagatavot ražošanas dokumentāciju.	LKI 4.līmenis

		Noformēt lauksaimniecības kultūraugu apputeksnēšanas līgumus.	Saimju uzskaites kartīšu saturs. Biškopības līgumu slēgšanas kārtība.		
		Noformēt saimju izvietojuma līgumus, atbilstoši civillikumam.	Biškopības digitālā pieraksta sistēmas un datu bāzes.		
		Noformēt bioloģiskajā biškopībā nepieciešamo dokumentāciju.	Bioloģiskās biškopības uzskaites prasības. Bioloģiskās sertifikācijas prasības.		

5. Profesionālās darbības pienākumu un uzdevumu izpildei nepieciešamā VISPĀRĒJĀ kompetence					
Nr.p.k.	Uzdevumi	Prasmes	Vispārējās zināšanas	Kompetence (kvalifikācijas līmenis)	
5.1.	Atbilstoši 4.sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar valsts valodas lietošanu.	Sazināties mutvārdos un rakstveidā dažādās profesionālās situācijās valsts valodā.	Vārdu krājums. Gramatika un valodas funkcija. Valodas kultūra. Valodas stili un intonācija Verbālās un neverbālās mijiedarbības veidi. Valsts valoda. Biškopības nozares terminoloģija.	Spēja izteikt un interpretēt jēdzienus, domas, faktus un viedokli gan mutiski, gan rakstiski valsts valodā.	LKI 4.līmenis
		Ievērot latviešu literārās valodas normas lietīšajā saziņā.			
		Lietot valsts valodā profesionālo terminoloģiju.			
5.2.	Atbilstoši 4.sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar daudzvalodu kompetenci.	Sazināties ar dažādām sociālām grupām multikulturālā vidē.	Vārdu krājums. Gramatika un valodas funkcija. Verbālās un neverbālās mijiedarbības veidi. Valodas komunikācijas konteksts. Svešvalodas lietošana. Starpkultūru mijiedarbība. Biškopības nozares terminoloģija.	Spēja toleranti komunicēt multikulturālā vidē, ievērojot starpkultūru komunikācijas principus.	LKI 4.līmenis
		Sazināties mutvārdu un rakstveida komunikācijā svešvalodā.		Spēja izteikt viedokli gan mutiski, gan rakstiski svešvalodā, lietojot profesionālo terminoloģiju.	LKI 4.līmenis
		Lietot profesionālo terminoloģiju svešvalodā.			
5.3.	Atbilstoši 4.sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar matemātiskās kompetences un kompetences dabaszinātnēs, tehnoloģijās un inženierzinātnēs lietošanu.	Modelēt plānotā uzdevuma risinājuma gaitu.	Dabaszinātņu, tehnoloģiju un inženierzinātņu jēdzieni un teorijas. Biškopības nozares tehnoloģiju attīstības virzieni. Mērvienības un formas. Matemātikas instrumenti un metodes. Matemātikas terminoloģija. Statistikas elementi. Algebriskās izteiksmes. Analītiskā ģeometrija. Telpiski ķermeņi.	Spēja izmantot matemātisko domāšanu, metodes, izteiksmes un sakarības modelējot darba situācijas un uzdevumu izpildi.	LKI 4.līmenis
		Lietot matemātiskas metodes, izteiksmes un sakarības darba uzdevumu veikšanā.			
		Identificēt zinātniski tehnoloģiskos pētījumus nozarē.		Spēja izmantot zinātnisko pētījumu rezultātus, likumsakarības un tehnoloģiskās attīstības sasniegumus savā profesionālajā darbībā.	LKI 4.līmenis
		Novērtēt biškopības nozares tehnoloģiskās attīstības virzienus, sasaistot to ar savu profesionālo darbību.			

5.4.	Atbilstoši 4.sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar drošu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošanu.	Strādāt ar digitālām un analogām sistēmām.	Normatīvie akti informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā. Datora un biroja tehnikas darbības principi. Īpašuma tiesību un personas datu aizsardzības pamatprincipi. Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju lietošana. Informācijas un komunikācijas sistēmu drošība. Datu apstrāde un drošība. Mākslīgā intelekta rīki.	Spēja droši lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas profesionālajā darbā, ievērojot programmatūras licences nosacījumus, intelektuālā īpašuma un personas datu aizsardzību.	LKI 4.līmenis
		Sagatavot profesionālā darba saturu, izmantojot lietojumprogrammas.		Spēja veidot digitālo saturu atbilstoši profesionālās darbības specifikai, ievērojot iespējamās drošības riskus.	LKI 4.līmenis
		Lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas profesionālajā darbībā.			
		Ievērot informācijas tehnoloģiju drošības un personas datu aizsardzības prasības.			
5.5.	Atbilstoši 4.sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar uzņēmējdarbības principiem.	Plānot darba apjomu, laiku un racionālu resursu izmantošanu.	Uzņēmējdarbības pamati. Normatīvie akti darbības jomā. Komercedarbības veidi. Tirdzniecības pamati. Ekonomiskie resursi. Ekonomisko risku novērtēšana. Ilgtspējīgas ekonomikas pamatprincipi. Darba vides organizācijas process. Pašorganizēts darba process. Komandas darba organizēšana. Lēmumu pieņemšanas metodes. Plānošana metodes. Pašnovērtējuma mehānismi. Dokumentu noformēšanas prasības. Sadarbības principi.	Spēja plānot un sekot līdzi darba izpildes termiņiem un kvalitātei, sabalansējot darba apjomu, laiku un racionālu resursu izmantošanu.	LKI 4.līmenis
		Organizēt savu un komandas darbu kvalitatīvai uzdevumu izpildei.		Spēja organizēt komandas darbu, izvērtējot ekonomiskos riskus un pieņemot pamatotus lēmumus atbilstoši savai kompetencei.	LKI 4.līmenis
		Pieņemt lēmumu par problēmu risinājumu savas kompetences ietvaros konkrētā situācijā.		Spēja aktīvi iesaistīties uzņēmuma darbības attīstībā, piedāvājot jaunas, racionālas idejas uzņēmuma efektivitātes paaugstināšanai.	LKI 4.līmenis
		Izvērtēt ekonomiskos riskus un darba prioritātes.			
		Iesaistīties jaunu ideju radīšanā, izrādot iniciatīvu.			
5.6.	Atbilstoši 4.sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar pilsoniskumu un sociālajiem jautājumiem.	Pildīt pilsoniskos pienākumus.	Starptautiskie cilvēktiesību dokumenti. Latvijas Republikas valstiskums un tā juridiskais ietvars. Sabiedrība un tās attīstības virzieni. Tiesiskās attiecības. Sociālā dialoga būtība un sadarbības mehānismi.	Spēja pildīt pilsoniskos pienākumus, nodrošinot sabiedrības tiesību ievērošanu.	LKI 4.līmenis
		Apzināties pilsoniskas sabiedrības lomu un savu iesaisti demokrātijas attīstībā.		Spēja apzināti piedalīties pilsoniskajā un sabiedriskajā dzīvē, balstoties uz izpratni par sociālajiem un politiskajiem konceptiem.	LKI 4.līmenis

		Veidot mijiedarbību ar citiem cilvēkiem, respektējot sabiedrības daudzveidību un vienlīdzību.	Efektīvas komunikācijas priekšnoteikumi. Sabiedrības ilgtspējas koncepcija. Indivīda tiesības, pienākumi un atbildība.	Spēj iesaistīties demokrātiskā lēmumu pieņemšanā un pilsoniskās aktivitātēs ilgtspējīgai attīstībai.	LKI 4.līmenis
		Saskatīt dažādu sabiedrības jomu un parādību saistību ar morāli un tikumību.	Vispārējās un profesionālās ētikas pamatprincipi. Sabiedrības sociālā un politiskā struktūra.	Spēja efektīvi sadarboties, ievērojot ētikas normas un konstruktīvas komunikācijas principus.	LKI 4.līmenis
		Ievērot vispārējās un profesionālās ētikas normas.	Sabiedrības labklājības izpausmes/rādītāji/ kritēriji. Pozitīvas saskarsmes paņēmieni.		
		Uzņemties atbildību par sava dzīvesveida kvalitāti.			
5.7.	Atbilstoši 4.sadaļā iekļautajiem uzdevumiem saistībā ar darba tiesību, darba aizsardzības, vides aizsardzības, ugunsdrošības un civilās aizsardzības jautājumu risināšanu.	Ievērot darba tiesiskās attiecības.	Darba aizsardzības sistēma. Vides aizsardzības sistēma. Civilās aizsardzības sistēma. Darba tiesiskās attiecības.	Spēja nodibināt darba tiesiskās attiecības un ievērot ārējo un organizācijas iekšējo normatīvo aktu prasības.	LKI 4.līmenis
		Ievērot nozares saistošo normatīvo aktu prasības un organizācijas iekšējās kārtības noteikumus.	Darba vides riska faktori to novērtēšanas metodes. Aizsardzības pasākumi darba vides faktoru ietekmes uz veselību mazināšanā. Darba tiesību normatīvie akti. Darba koplīgums.	Spēja ievērot darba un vides aizsardzības, elektrodrošības, ugunsdrošības un civilās aizsardzības prasības, atbildīgi veicot profesionālos darba uzdevumus individuāli un komandā.	LKI 4.līmenis
		Organizēt darbu atbilstoši darba aizsardzības, ugunsdrošības, elektrodrošības un vides aizsardzības prasībām.	Darba līgums. Darba aizsardzības noteikumi. Darba vides riska faktoru novēršanas preventīvie pasākumi. Drošības signāli un zīmes.	Spēja kritiski novērtēt darba vides riska faktorus un novērst tos savas kompetences ietvaros.	LKI 4.līmenis
		Piemērot ergonomikas prasības darba vides iekārtošanai droša darba veikšanai.	Darba aizsardzības līdzekļi un to lietošana. Rīcība darba vides risku iestāšanās gadījumā.	Spēja atbildīgi rīkoties ārkārtas gadījumā un sniegt pirmo palīdzību.	LKI 4.līmenis
		Novērtēt darba vides riska faktorus un to ietekmi uz veselību savas kompetences ietvaros.	Ergonomikas prasības. Ugunsdrošības noteikumi. Rīcība ugunsgrēka gadījumā. Elektrodrošības noteikumi.	Spēja izvērtēt problēmas un rīcību, balstoties uz ilgtspējas vērtībām un principiem.	LKI 4.līmenis
		Lietot ABC shēmu kritisku veselības stāvokļu novēršanai, dzīvības saglabāšanai un uzturēšanai.	Vides aizsardzības noteikumi. Civilās aizsardzības noteikumi.	Spēja apzināti īstenot videi draudzīgu dzīvesveidu atbilstoši "zaļās domāšanas"	LKI 4.līmenis

		Atbildīgi rīkoties ārkārtas gadījumā.	Rīcība ārkārtas gadījumos. Pirmās palīdzības sniegšana. "Zaļās domāšanas" principi. Ilgspējīgas attīstības principi. Veselīga prāta, ķermeņa un dzīvesveida komponentes.	principiem, nodrošinot sabiedrības ilgtspēju.	
		Raksturot ilgtspēju kā jēdzienu, kas ietver vides, ekonomikas, sociālos un kultūras aspektus.			
		Rīkoties atbilstoši ilgtspējīgas attīstības principiem.			
		Īstenot videi draudzīgu dzīvesveidu atbilstoši "zaļās domāšanas" principiem.			
5.8.	Turpināt <i>tālāku</i> izglītību un <i>pilnveidošanos</i> .	Novērtēt savas personīgās un sociālās attīstības iespējas.	Faktu, teoriju un profesionālās darbības procesu likumsakarības. Profesionālās karjeras izaugsme. Pašnovērtējuma mehānismi. Mācīšanās stratēģijas. Mācību un karjeras plānošana. Laika pārvaldības pamatprincipi. Karjeras attīstības novērtēšanas principi.	Spēja novērtēt savu profesionālo pieredzi un mērķtiecīgi plānot profesionālo kompetenču pilnveidi.	LKI 4.līmenis
		Novērtēt savu profesionālo pieredzi un profesionālās kompetences izaugsmes iespējas.		Spēja apzināti mācīties tālāk, pilnveidojot savas profesionālās kompetences.	LKI 4.līmenis
		Mērķtiecīgi plānot profesionālo kompetenču pilnveidi.			
		Apgūt jaunas prasmes karjeras izaugsmei.			

Vispārīga informācija	
Profesionālās kvalifikācijas prasību iesniedzējs	Biedrība “Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padome”; SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Profesionālās kvalifikācijas prasību izstrādes darba grupa: – Sarmīte Stūriška - moderatore, SIA “Zemgales dārzi” biroja vadītāja; – Andrejs Vītoliņš - eksperts, Biedrības “Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padome” valdes loceklis, Stādu audzētāju biedrības valdes priekšsēdētājs; – Toms Grudovskis - eksperts, saimniecības “Lielvaicēni” biškopis, Bc. biol.; – Iveta Mize - eksperte, Ogres tehnikuma mMuzejpedagogs, biškope. – Liena Muceniece - eksperte, SIA “LM Product” valdes priekšsēdētāja, Mg. ed.; – Dita Mauraga - eksperte, SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” izglītības projektu vadītāja, Mg. paed.
Profesionālās kvalifikācijas prasību ekspertu darba grupa	Lauksaimniecības nozares ekspertu padome, 30.07.2025., aktualizācija
NEP atzinums par profesionālās kvalifikācijas prasībām	Lauksaimniecības nozares ekspertu padome, 30.07.2025.,
Profesionālās kvalifikācijas prasību saskaņošana PINTSA	06.08.2025.
Iepriekš saskaņoto profesionālās kvalifikācijas prasību redakcijas	19.06.2008.